

УДК 355.4 [439:(470+571)]

О. І. Ладига

**ОКУПАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ УГОРСЬКИХ ВІЙСЬК НА
ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ ПІД ЧАС ВІЙНИ З СРСР (1941 – 1944 рр.)**

Сьогодні достатньо небезпечними є спроби лідерів деяких східноєвропейських держав висунути територіальні претензії Україні, яка нібито отримала частину територій Угорщини та Румунії незаконно, або економічні претензії Росії за нібито їх «окупацію», що робилися після закінчення Другої світової війни. Забуваються факти масового використання військ союзників гітлерівської Німеччини у війні проти СРСР. Зокрема, на території СРСР проти Червоної Армії воювали італійські, угорські, румунські, фінські, хорватські, словацькі, іспанські частини. Військовослужбовці армій цих держав під час окупації завдали громадянам і державі величезних матеріальних збитків, а також брали участь у каральних акціях проти партизан і мирного населення, що могло б стати приводом для зустрічних претензій.

До розвалу соціалістичної системи про участь військових контингентів країн Європи в окупаційних діях проти населення СРСР не говорилося з ідеологічних міркувань. Ця актуальна наукова проблема була однаково «незручна» і угорській, і російській, і німецькій сторонам, але вона все одно вимагає вирішення.

Представники радянської історіографії та вчені Угорської народної республіки військові історики А. Пушкаш [1], С. Філоненко [2] І. Неміскурту [3], Є. Кан [4], Д. Гергені [5] досліджували проблему участі угорських військ у війні з СРСР. Найбільшої уваги радянські та угорські вчені приділили участі угорської армії у військових діях з серпня 1942 по січень 1943 рр. Цим подіям присвячено дві докторські дисертації – угорського вченого Г. Вімпфена «II угорська армія у військовій кампанії проти Радянського Союзу» (1968 р.) [6] та воронезького історика С. Філоненка «Розгром армій сателітів фашистської Німеччини під Сталінградом та Воронежем (листопад 1942 г – лютий 1943 г.)» [2]. Вище названі вчені зазначають, що поразка Гонведу мала визначальне військово-політичне значення, так як від цієї катастрофи Угорщина не змогла отямитися до кінця війни і ніколи не виставляла армію, за чисельністю і бойовою здатністю рівну загиблому об'єднанню.

Позиція історіографії радянського періоду стосовно окупаційної діяльності угорських військ під час війни носить дещо упереджений характер: відзначена участь угорських охоронних дивізій у проведенні окупаційної політики, але сама окупаційна політика угорських військ не аналізується, не досліджений і бойовий шлях угорських дивізій «Ваффен-СС». Між Угорщиною та СРСР за часи десятиліть соціалістичної державності не обговорювалася ця делікатна проблема.

Під час обговорення окупаційних дій було неможливо уникнути таких тем, як звірства угорських військ або співпраця радянського населення з окупантами. Також не могли вписатись у соціалістичні догми «радянсько-угорської дружби» оприлюднення і визнання діянь угорських загарбників.

Секретні служби проводили велику кількість процесів проти офіцерів окупаційних військ, але дуже рідко було проведено розслідування реальних злочинів, а про обвинуваченого говорили як профашистські налаштованого, тобто засуджували його з ідеологічно визначеною причиною. З різних причин німецькі та інші західні історики теж не акцентували увагу на діяльності угорських окупаційних військ. Причина полягає не тільки у відсутності архівних джерел. Тут зіграло свою роль і те, що «залишилося небагато джерел угорською мовою і їх аналізувати не угорцю-експерту дуже важко» [7, с.40]. Тому, як правило, злочини приписувались німцям або відносились на рахунок СС. У західній історичній науці партизанська війна була фактично проігнорована разом з окупаційними діями. Останнім часом у Німеччині з'явилися праці, які присвячуються історії вторгнення в Радянський Союз, але дуже рідко зазначається, що завдання окупаційних сил виконувала Угорська Королівська Армія. Навіть через 70 років після подій війни залишається темною плямою історія угорської окупації території СРСР.

Після падіння соціалістичної системи угорські вчені Військово-історичного інституту і музею Міністерства оборони Угорщини опублікували низку праць, присвячених участі угорського військового контингенту у війні з СРСР (роботи П. Сабо [8], Й. Холло [9]). Ці роботи дозволили відкоригувати дані щодо втрат угорських збройних сил, у тому числі й охоронних дивізій (переважно у бік зменшення).

Особливої уваги заслуговує перша узагальнююча праця з історії участі угорської армії у війні з Радянським Союзом Крістіана Унгварі (2004 р.) [7]. У цій роботі відображена сучасна оцінка участі Гонведу (угорської армії) проти Червоної Армії та партизан на Східному фронті, порушуються в ній і проблеми діяльності угорських окупаційних сил.

Головна ідея, яку намагаються донести сучасні угорські військові історики, полягає в тому, що «...з військової точки зору – всупереч поширеній думці – участь угорських військових у II Світовій війні більш значущою була при окупаційних діях і військових операціях на Східному фронті у 1944–1945 роках (прим. автора статті: жорстокий та вмілий спротив Червоній Армії і, як наслідок, її великі втрати, пояснюються угорськими вченими високим патріотизмом армії та відчуттям військового обов'язку). Битви другого армійського корпусу менш вплинули на події світової війни, ніж діяльність угорських окупаційних військ...» [7, с. 41].

Відомо, що на початку травня 1941 р. Гітлер не збирався залучати Угорщину до війни проти СРСР, оскільки німецько-угорські відносини

були не найкращими. Керівництво Третього рейху було незадоволене пасивністю Угорщини, яку вона зайняла під час військової операції Вермахту проти Югославії. У свою чергу угорська влада була розчарована протидією Третього рейху відносно територіальних претензій до Румунії [11, с. 254]. На думку радянського історика А. Пушкаша, угорське керівництво бажало надати свою військову допомогу Німеччині, щоб отримати нові козири при післявоєнному перевлаштуванні Європи; хортисти були впевнені в черговій перемозі Німеччини і боялися запізнитися на розподіл «пирога» [1, с. 10–11].

В цілому, настрої угорських правлячих кіл, та й більшості пересічних громадян, ілюструють виважені аргументи начальника Генерального штабу угорської армії Хенріка Верта, які він виклав у своїй доповіді військовому міністру: «Ми повинні прийняти участь у війні з СРСР, тому що: це забезпечить територіальну цілісність країни і збереже наш суспільний і економічний порядок; послабить російського сусіда... і віддалить від наших кордонів; це християнський обов'язок і наша принципова позиція проти більшовизму; політично ми остаточно стали на бік країн Осі; ми розраховуємо на подальше збільшення територій» [12, с. 49].

До 22 червня 1941 р. угорці підтягли до кордонів з СРСР рухома групу у складі 5 бригад (44 тис. чол., 200 артсистем і мінометів, 189 танків, авіагрупа з 48 літаків) [13]. 27 червня 1941 р. Угорщина оголосила війну СРСР, і угорські частини були відправлені на фронт. Як бачимо, участь Угорщини в поході на СРСР була справою абсолютно добровільною.

Але на цьому Угорщина свою «визвольну» місію не закінчила – у кінці листопада на окуповану територію СРСР почали прибувати угорські дивізії (неповного штатного складу) для виконання поліцейських функцій. У російській історіографії цим подіям приділено мало уваги (в сучасній Україні цю проблему взагалі не досліджують, хоча більшість угорських частин діяла на території України: у Києві розміщувався штаб угорської «Окупаційної групи»).

К. Унгварі наголошує на тому, що не відомо широкому загалу, що під час Другої світової війни понад півмільйона квадратних кілометрів території Радянського Союзу контролювали угорські війська, які виконували окупаційні завдання. Значущість внеску угорських окупаційних військ характеризує той факт, що на Східному фронті угорські війська становили 20–25 % від загальної чисельності німецьких військ [7, с. 38]. Така висока чисельність пояснюється тим, що німецький генеральний штаб волів не використовувати бойові частини для виконання окупаційних завдань, а угорське керівництво більш охоче пропонувало свої воєнні сили для окупаційних завдань, замість боїв на передовій, з метою збереження своїх ресурсів.

Використавши розсекречені угорські та німецькі архіви, угорські вчені доводять, що найбільшу частину окупаційних сил склали

частини, які були сформовані власне з радянських громадян. Чисельність угорських окупантів на початку 1943 р. складала 90 000 осіб. У той же час 1 404 000 радянських громадян працювали в різних німецьких або місцевих добровільних частинах і ще 250 000 осіб воювали у якості «сільських сторож» проти партизанів. Крім того, в кожній німецькій дивізії 5–10% чисельності складали завербовані місцеві «допоміжні службовці» [10, арк. 24].

У Радянському Союзі більша частина угорських окупаційних військ була розташована на територіях, де діяли партизанські загони, через що угорська окупація й історія Радянської партизанської війни (за угорською термінологією) є невід'ємними частинами.

Угорські історики визнають: «...На території Радянського Союзу вчинялися неймовірні злочини. На окупаційній території 1,3 мільйона євреїв стали жертвами голокосту. З обох боків фронту від голоду та епідемій померло приблизно 10 мільйонів цивільних, та під час партизанської війни загинуло 3–4 мільйони людей. З радянських військовополонених загинуло 2,5–3,3 мільйонів осіб під час війни, більшість – протягом осені 1941 р. і весни 1942 р. від голоду у таборах для військовополонених на території Радянського Союзу та Польщі. Різними способами, але угорські окупанти були причетні до всіх вищезгаданих злочинів. Історична наука до 1989 р. з політичних міркувань нехтувала дослідженням діяльності угорських окупантів» [7, с. 39].

Німецьке керівництво завжди оцінювало угорську армію як силу, придатну для виконання «миротворчих завдань» (такий термін ми знаходимо у тогочасних угорських та німецьких документах). Німецький військовий аташе Будапешта Рудольф Туссен при зверненні до генерал-майора Ханса Грайфенберга у листі від 21 вересня 1941 р. зробив такі пропозиції: «Серби – це балканські грабіжники. Цю рису завжди плутають з воєнними чеснотами. Навіть турки були змушені вирубувати ліси навколо Белграду для знищення й укриття сербських грабіжників. [...] Німецький солдат – воїн у бою, але не жандарм. На такі «миротворчі» завдання найбільш підходять угорці. Не розумію, навіщо ми залишаємо найкращі армії на території Сербії. Для Белграда цілком достатньо залишити Головнокомандуючого з боездатною зведеною командою. Під керівництвом німецького командування три угорські бригади швидко прочісували Сербію і залишили ряди могил. Добрим прикладом є Хорватія, ні хорвати, які всіх знищують, ні італійці, які просто бояться, не підходять для наведення порядку. Може й не дуже приємно чути, але моя думка така, що на Балканах один добрий солдат – угорець. В першу чергу тому, що має відмінний офіцерський корпус» [14, арк. 20, 21].

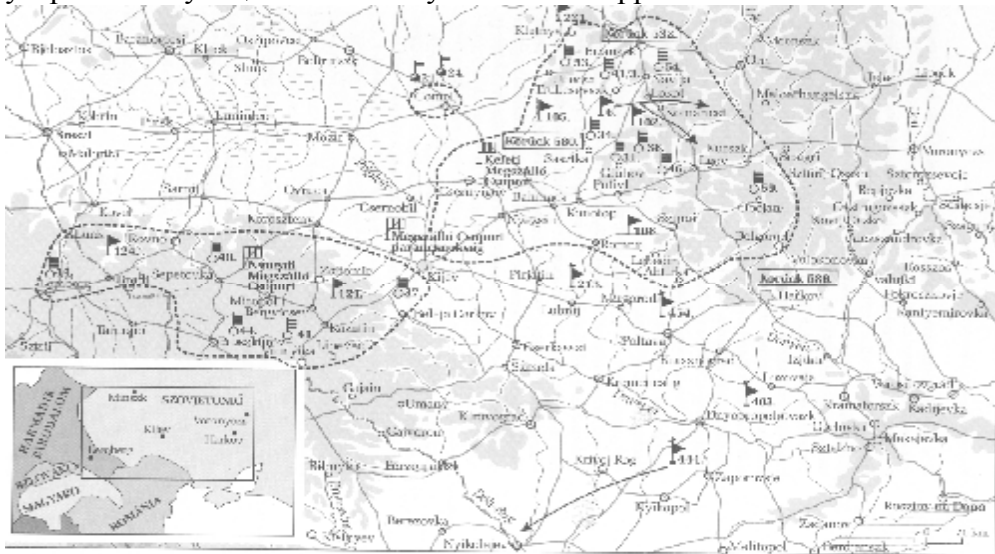
Перші окупаційні команди були сформовані з частин Карпатської групи, яких німецьке керівництво до осені 1941 р. притримувало на території Галичини (8 пограничних, 1 гірська бригада). Влітку 1941 р.

німецьке керівництво вже наполегливо просило угорську армію про виділення хоч і не достатньо екіпірованих окупаційних частин для східної військової кампанії.

Угорське політичне керівництво пропонувало п'ять бригад для заміни Карпатської групи, сподіваючись уникнути подальших німецьких претензій. Бригади 121. і 124. відправили в Проскурів і Вінницю 2-го жовтня, а наприкінці жовтня 102., 105. і 108. бригади були направлені у Бердичів. У листопаді 1941 р. німецький генеральний штаб просив виділити дві бригади і декілька менших військових частин, щоб поповнити недостатню кількість солдат після відправлення в Угорщину частин швидкого реагування, які воювали разом з частинами Карпатської групи. Восени 1941 р мобілізувати ще й 111. піхотну бригаду, але ця імпровізована частина тільки частково була дієздатною. Керівництво угорського командування домоглося повернення раніше відправлених частин у травні 1942 р. [15, арк. 98]. Це доводить досить широкую свободу щодо прийняття рішень угорським генеральним штабом і те, що для них не було обов'язковим виконання всіх вимог німців.

26 жовтня 1941 р. було створено окупаційне командування угорської групи, в яку входило в січні 1942 р. п'ять бригад і ряд дрібних частин, приблизно 40 000 вояків потрібно було забезпечити провіантом.

На угорській карті ми бачимо місця дислокації та діяльності угорських окупаційних військ у 1941 – 1942 рр.

Для підняття значущості рівня угорських частин 12. 02. 1942 р. окупаційним піхотним військам губернатор надав звання «легкі дивізії» – майже вдвічі підвищив їх військову значущість. Тим не менш, це не змінює той факт, що чисельність «легкої дивізії» лише у півтора рази перевищувала чисельність посиленого полку. Батальйони замість 4-х рот склались тільки з 2-х. Війська поповнювали солдатами старших років, 30% чисельності яких склали національні меншини; у подальшому практика поповнення національними меншинами продовжувалася: на

початок 1943 р. у 121. і 124. «легких дивізіях» майже 60 % складала не угорці [16, арк. 80].

Озброєння військові отримали у повному обсязі, але тільки застаріле. Пояснювалось це тим, що, мовляв, для ефективної окупаційної служби немає необхідності мати протитанкову артилерію, оскільки війська виконують функцію забезпечення правопорядку. На думку угорських учених, причина економії полягала в іншому – уряд і командування армією намагались залишити сучасне озброєння у країні для оборони північної Трансільванії і в подальшому – повернення «споконвічних угорських територій» [7, с. 29].

З організаційної точки зору окупаційні війська вважались імпровізаційним формуванням. З цієї причини офіцерський склад батальйонів познайомився одне з одним лише на території Радянського Союзу. Для поповнення окупаційних військ було організовано «подвоєні роти». З цієї причини чисельність полків, батальйонів і рот відрізнялись одне від одного.

Після того, як 17 січня Головнокомандування перенесли у Київ, а угорські частини отримали основним завданням забезпечення безпеки залізничного руху, їх поділили на дві частини: від 15 лютого 1942 р. вони поділені на Східне і Західне Командування Окупаційними Групами. Під керівництвом Українського Командування Вермахту на території західної частини Дніпра у відносно мирних умовах проводили свою діяльність 121. і 124. бригади Західної групи. Слід зазначити, що на території західної частини від Дніпра до квітня 1942 р. було проведено 21 партизанський рейд, 10 збройних сутичок і 16 саботажних дій. Перший підрих залізничних колій партизанами було проведено у травні 1942 р. [7, с. 43–44].

На відміну від західної, на східній частині окупаційної території Східна група (102., 105., 108. піхотні батальйони) майже одразу почала бойові дії з чисельними партизанськими формуваннями, які отримували підтримку ще й від спеціально підготовлених груп, скинутих парашутистами у Брянській, Курській та Чернігівській областях.

3 грудня, вже за російськими даними, угорці почали активно проводити антипартизанські операції. Ці операції перетворювалися на вельми серйозні за масштабами бойові зіткнення. Наприклад, 21 грудня 1941 р. було розбито одне з партизанських угруповань генерала Орленко. «Генерал Орленко» (партизанський псевдонім Олексія Федорова – секретаря Чернігівського обкому партії, з 1957 по 1979 рр. міністра соціального забезпечення УРСР). На думку О. Федорова, створена система партизанського супротиву не витримала іспитів. «Кожен загін сам незалежно один від одного, обмежувався дрібними операціями, а здебільшого очікували, хто вдома, хто в лісі, не було дисципліни. Командири не мали чіткого плану дій, навіть не завжди конкретно уявляли собі, що треба робити. Сподівались, що через декілька місяців Червона Армія почне наступ, от тоді вони і будуть діяти. Подібне

становище приховувало в собі смертельну небезпеку». Зваживши все, Федоров прийшов до висновку, що треба об'єднувати всі загони. Тільки великий загін зможе проводити серйозні операції, громити ворожі гарнізони, наносити ворогові нищівних ударів. Прийшовши на базу обласного загону під командуванням М. Попудренка, Федоров приступив до активних дій і втілення своїх ідей в життя. Почався новий організаційний період. Як визнавав потім О. Ф. Федоров, він був найтяжчим: не вистачало військового досвіду, не всі командири партизанських загонів були готові об'єднатися, багато питань зустрічало суперечки і протидію. У вирішенні цих питань О. Федорову допомогли його організаторські здібності, твердість характеру і вміння довести доцільність і правомірність задуманого, своїх рішень. У з'єднанні діяли практично всі служби: штаб і політичний та особливий відділи, розвідка, шпиталь, перукарня і пральня, майстерні для виготовлення зброї, школа-академія, друкарня, радіо. Не зважаючи на прийняті титанічні заходи, угорці оточили і частково знищили одну з найбільших баз партизан. Згідно з угорськими даними, було вбито близько 1000 «бандитів» (назва за документом), захоплено військових трофеїв на десятки залізничних вагонів [17].

Справедливо зазначимо, що угорські війська теж несли значні втрати з самого початку боїв на фронті та з партизанами. Так, за період з 15.10.1941 р. по 15.08.1942 р. вони склали 31 818 чоловік [18, арк. 106, 153–154, 223]. Наприклад, під час боїв угорського гарнізону с. Шилівка з партизанами загинуло 150 угорських солдат і 41 здався в полон (в основному русини). У бою з партизанами біля с. Коломіно угорці втратили вбитими близько 200 вояків, а у вуличних боях за Хіней – більше 100 солдат та офіцерів [19, арк. 259].

Зрозуміло, що меншу боєздатність мали частини, де служили представники національних меншин Угорщини. Зі Східного фронту у середині 1942 р. повідомляли: «...Русини часто втікають, мають місце і випадки непокори...». Часто солдат не угорців з угорських частин німецьке та угорське командування зводило в окремі, озброєні тільки гвинтівками, роти на чолі з «вірними і рішучими командирами». Що ж до русинів, то в деяких військових частинах їх взагалі роззброїли і перевели в робочі роти [1, с. 20, 21].

Тим не менше, угорські окупаційні частини виконували свої функції досить вдало, більш того, 102-а, 105-а, 108-а, 121-а, 124-а, 1-а, 201-а, 18-а та 25-а легкі дивізії, які раніше виконували окупаційну діяльність на радянських територіях, продовжили військову службу у 2-й армії під командуванням Гези Лакатоша. Коли у березні 1944 р. радянські війська прорвали німецьку оборону на Західній Україні і перейшли кордон Угорщини, переслідуючи мету вивести Угорщину з війни, командувач групою армій «Південь» Еріх фон Манштейн вводить у бій угорські частини, які дислокувалися у передгір'ях Карпат і північній Трансільванії. Вони нанесли вдалий контрудар і тимчасово перехопили

ініціативу. Командувачі фронтів Р. Малиновський та Ф. Толбухін не змогли вдало і вчасно відреагувати, внаслідок чого угорці відкинули наступаючі частини РСЧА на 30–50 км. [20].

Крім того, заслуговує наукової уваги твердження угорських істориків, що специфічну діяльність, яка, тим не менше, мала окупаційний характер, виконували технічні частини на Східному фронті. Угорських військових інженерів та солдат можна було зустріти на узбережжі Чорного моря, підгір'ях Кавказу, у Краснодарі та Ростовській області. 105-й залізничний батальйон навіть дійшов до підніжжя гори Ельбрус [17].

Крім виконання завдань щодо забезпечення залізничного руху, технічні формування отримали завдання щодо переведення залізничних колій СРСР на європейські вузькоколіїні. У 1942 р. в містах Київ, Харків, Курськ, Полтава та Вінниця були створені угорські станційні командування. «Фактично, не було на території на південь від річки Прип'ять значущих місць, де не розташувались угорські командні пункти» [7, с. 43].

Таким чином, зазначимо, що тільки узагальнивши матеріали російської, угорської, німецької сторін, можна навести документально підтвержені факти по спірних версіях щодо результатів участі угорських окупаційних частин у боях з партизанами та РСЧА. Отримані в ході «миротворчих», як пишуть угорські джерела, та «каральних», як пишуть радянські дослідники, військових операцій угорських охоронних дивізій, результати стали можливі завдяки оперативному мистецтву німців та угорців, що виявилось в доброму плануванні операцій проти партизан, ефективнішій організації та дисципліні військ.

Дійсно, можна погодитись з угорськими істориками, що використання угорських охоронних дивізій з «миротворчими» місіями проти партизан та з метою пограбування мирного населення підвищувало бойові можливості Вермахту, дозволяючи йому зосередити ударні сили на головних напрямках.

Можна впевнено сказати, що, не дивлячись на всі свої недоліки, дивізії Угорщини мали добру бойову здатність. Можна розмірковувати про те, що угорські війська за своїми бойовими якостями поступалися німецьким, однак партизани та інші сили спротиву, крім десантованих загонів НКВС, мали з'єднання, підготовлені (і вмотивовані) значно гірше, ніж частини Червоної Армії. Але ж це не може слугувати приводом для того, щоб віднімати слабші частини із загальної чисельності РСЧА та партизан. Особливо це було важливо в переломні 1941/42 рр., що вимагало від народів СРСР найвищого напруження сил.

Список використаної літератури

1. **Пушкаш А. И.** Венгрия в годы второй мировой войны / А. И. Пушкаш. – М. : Наука, 1966. – 527 с. 2. **Филоненко С. И.** От Прута и Днестра до Дона и Волги: Разгром армий сателлитов фашистской

Германии под Сталинградом и Воронежем (ноябрь 1942 г. – февраль 1943 г.) / С. И. Филоненко. – Воронеж : ВГУ, 1999. – 256 с.

3. **Nemeskürty I.** Requiem egy hadseregért / I. Nemeskürty. – Budapest : Magve'fo, 1972. – 305 old.

4. **Кан Е.** Материалы о гибели 2-й венгерской армии / Е. Кан // Военно-исторический журнал. – 1960. – № 6. – С. 103–106.

5. **Гергени Д.** Один из первых / Д. Гергени. – М. : Воениздат, 1970. – 312 с.

6. **Wimpffen H.** Die zweite ungarische armee im feldzug gegen die Sowjetunion Em beitrug zur koalitionskriegfuhrung im zweiten weitkrieg / H. Wimpffen // Inaugural Dissertation zuz Erlaugung der Doktorwurde der Philosophie Fakultat der Julius-Maximilians. – Universität zu Wurzburg, 1968. – 392 old.

7. **Ungváry K.** A magyar honvédség a második világháborúban / Kristián Ungváry. – Budapest : Osiris Kiadó, 2005. – 607 old.

8. **Szabo P.** Don-kanyar / P. Szabo. – Budapest : Ister, 1994. – 309 old.

9. **Холло Й.** Вторая венгерская армия в боях на Дону (1942–43 гг.) / Й. Холло // Верхний и Средний Дон в Великой Отечественной войне: Материалы межд. науч. конф. – Воронеж, 2006. – С. 37–55.

10. **Bundesarchiv** Berlin (a továbbiakban (далі) BA-B), NS 19/1706.

11. **Венгрия** и Вторая мировая война: Секретные дипломатические документы из истории кануна и периода войны. – М. : Изд. ин. лит., 1962. – 367 с.

12. **Зефиров М. В.** Асы Второй мировой войны: Союзники Люфтваффе: Венгрия. Румыния. Болгария. Хорватия. Словакия. Испания / М. В. Зефиров. – М. : ООО «Изд-во АСТ», 2002. – 526 с.

13. **Союзники** III Рейха – боеспособные и не очень / Артем Кречетников // ВВС, Москва. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: www.pseudology.org.

14. **Bundesarchiv–Militaerarchiv**, Freiburg (далі BA-MA), Korabeli iratok: RH 2/2925.

15. **Hadtörténeti** Levéltar (далі HL) Tanulmánygyűjtemény (далі TGY) 2779, Kálmán Dániel.

16. **BA-MA**, RW 4/506.

17. **Венгерские** войска в боях против Красной Армии (1941–1943 гг.). [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.warmech.ru/easteur_0/hun022.html. Матеріали про генерала Орленка <http://childlibr.org.ua/index.php?m=content&d=view&cid=173>

18. **Центральный** архів Міністерства оборони Ройської федерації (далі – ЦАМО РФ), ф. 32, оп. 11306, спр. 89.

19. **ЦАМО** РФ, ф. 32, оп. 11306, спр. 83.

20. **Тарас Д. А.** Боевые награды союзников Германии во II мировой войне / Д. А. Тарас. – Минск : Харвест, 2003. – 144 с.

Ладига О. І. Окупаційна діяльність угорських військ на території України під час війни з СРСР (1941 – 1944 рр.)

Стаття містить матеріали, підготовлені на основі нових наукових розробок вітчизняних і зарубіжних учених, а також архівних джерел. У статті розглядаються нові аспекти участі угорських солдат у війні з Радянським Союзом, такі як: окупаційна діяльність охоронних угорських частин, діяльність угорських технічних окупаційних частин.

Ключові слова: СРСР, Європа, Угорщина, війна, фронт.

Ладыга А. И. Оккупационная деятельность венгерских войск на территории Украины во время войны с СССР (1941 – 1944 гг.)

Статья содержит материалы, подготовленные на основе новых научных разработок отечественных и зарубежных ученых, а также архивных источников. В статье рассматриваются новые аспекты участия венгерских солдат в войне с Советским Союзом, такие как: оккупационная деятельность охранных венгерских частей, деятельность венгерских технических оккупационных частей.

Ключевые слова: СССР, Европа, Венгрия, война, фронт.

Ladyga O.I. The Occupation Activity of the Hungarian Troops in the Territory of Ukraine in During the War with the USSR, 1941 – 1944

In the article there are materials which are prepared on the basis of new scientific breakthroughs of the Ukrainian and foreign scientists and also on the base of the archives documents. The new aspects of the participation of the Hungarian troops in the war with the Soviet Union are considered in the article. The last are occupational activity of the Hungarian units, activity of the Hungarian technical military units etc.

It is proved that the use of the Hungarian security divisions in «peace making» actions against the soviet partisans had the aim to plunder civilians. It is also helped to increase the combat capability of Wehrmacht and provided an opportunity to focused strike force on the main axis.

Key words: USSR, Europe, Hungary, war, battlefront.

Стаття надійшла до редакції 9.10.2012 р.

Прийнято до друку 29.11.2012 р.

Рецензент – д. іст. н., проф. Бурьян М. С.